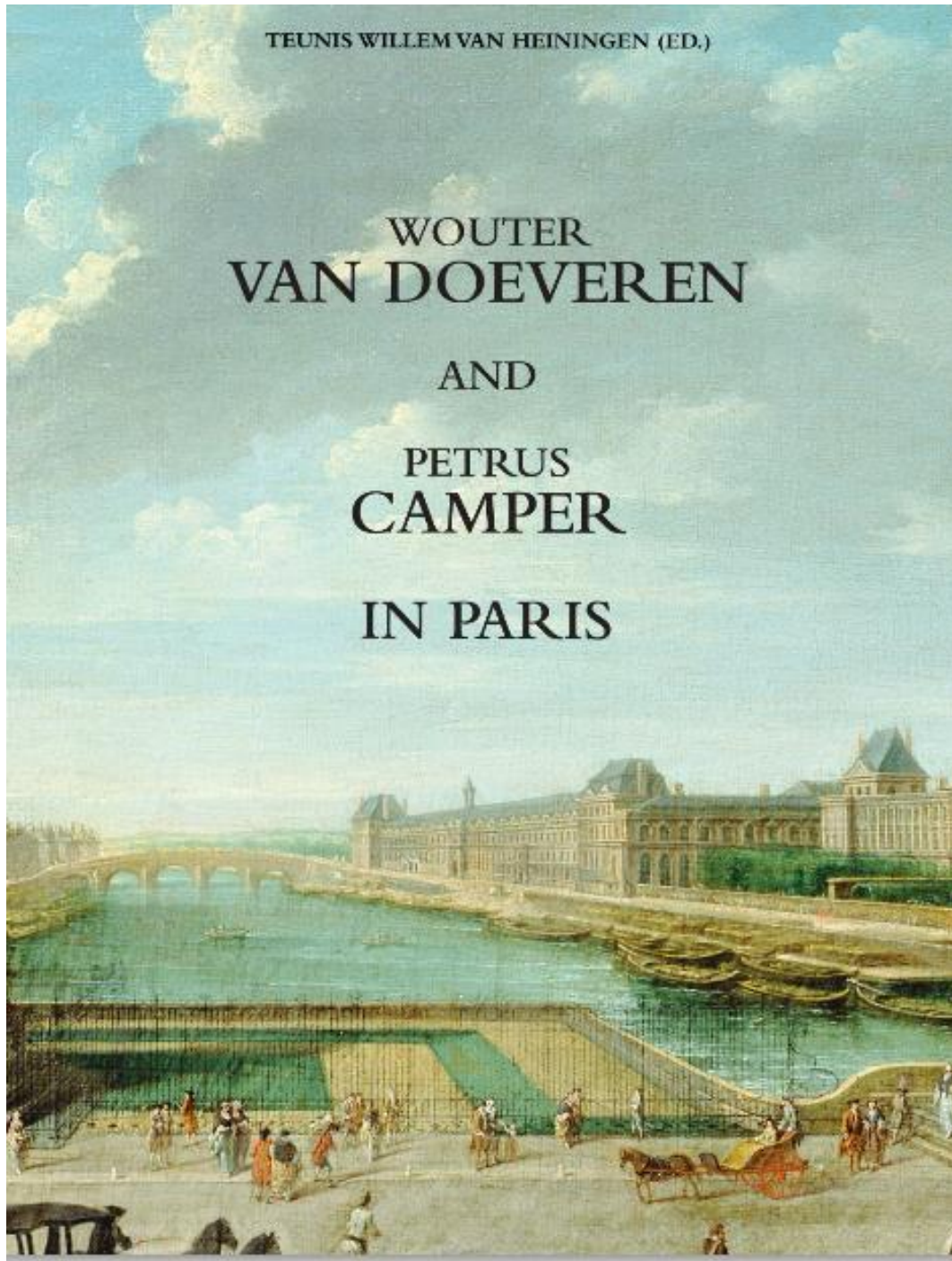

Heiningen, T.W. van, 2014. Wouter van Doeveren and Petrus Camper in Paris : travel diaries, kept in the years 1752-1753, 1777 & 1787 and related correspondence. The Hague, Digitaal Wetenschapshistorisch Centrum; Huygens Instituut voor Nederlandse Geschiedenis

ROCHE deed vooraf een kleine oratie in seer goed Latin, waarin hij de noodzakelijkheid van 't betragten der deugd en religie in de regten aantoonde, en seer als een voorbeeld daarin aanpreef de overleden prof. Mr CUGNET, in wiens plaats de h^r MARTIN soude ingehuldigd worden. Na 't eindigen van dese redevoering ging Mr MARTIN sijn lange en groote roode tabberd aandoen, gelijk alle de professores Juris hebben en kwam in de cathedra bij M^r [DE] LA ROCHE: het kwam ons aardig voor dat dese in 't ingaan tusschen 't Latin spreken egter sijn tong geen meester was om tegen de Doctor 'Entrez' te seggen in 't Fransch; insgelijks dat aan de eene kant van de stoel een Docteur sat, die de oratie van den eenen en andere las, om in te steeken als se kwamen te missen. Daarna inaugureerde M^r DE LA ROCHE de Doctor Mr MARTIN als 'Professor Juris, more majoris'. Hij omhing hem met de roode mantel, die wel eer de dragt der Koningen was geweest, om daar door de groot- en agtbaarheid van de Regteren te vertoonen. Hij omgordde hem met een band

[Page 239]

of zona, om gelijk een krijgsman die altijd gereed moet sijn om den staat te verdedigen, altijd ook aangegord te sijn om als antecessor de regten des rijks in stant te houden; daarna een boek waarin de Canones en Leges vervat waren. Hij stak hem een ring aan de vinger om op nieuws met de Faculteit een huwlijk aan te gaan; sette hem een bonnet op, om hem op nieuws, hoewel dat te vooren bij sijn doctoraat reeds geschied was, als lid van de Faculteit te kennen. Eindelijk omhelsde de een den anderen om sig als broeders en vrienden saamen te vereenigen; De nieuwe professor] kuste vervolgens alle de antecessoren of professoren die aan de regterhand saaten, en de doctoren aan de linkerhand van 't gestoelte, en deed daarna een gepaste oratie in goed Latin, waarin hij de Loftuitingen van de Faculteit niet vergat en ook seer uitweide in de lof aan sijn voorganger CUNIER.

Saturdags 's morgens [24 februari] gingen we volgens afspraak na Mr GRANDCLAS, die we 't huis vonden en onse experimenten overgaaven, maar die van hem nog niet kreegen; die hij egter ons al wederom beloofde ten minsten te sullen geeven, soo wel als ons bij de experimenten te admitteren, die hij in 't kort met Dr. LORRY soude beginnen. Wij bleeven enige tijd bij hem en spraaken over verscheide saaken; hij verhaalde ons onder anderen ook dat hij experimenten gedaan had met de aga ... du chaine (houdende egter

[Page 240]

de swam voor eeven goed) waar door 't vorige jaar een chirurgiein 2000 livres pension had verkregen. Hij scheen aan deselve meer te contribueeren als hier ordinair de chirurgiens deden, die er niet veel van opgaven, mogelijk 'Laudis aliene enult'. Hij seide onder anderen dat hij in een groote hond een *arteria carotis* geheel en al doorgesneden had so dat het bloed er van beide kanten uitsprong met veel geweld, 't welk egter met daarvan de fungus op te leggen gestild was en selfs so dat de wond geneesen en de hond volkomen in 't leven is gebleeven. Hij had geobserveerd, dat, als men de fungus applicceerd het bloed eigentlijk gestild word door een thrombus die in 't vat komt, die een figuur heeft als een champignon, waarvan 't hoofd sig buiten om de afgesneden extremitet van 't vat formeerd, terwijl als een steel die allengskens dunder word, binnen in flotteerd. Hij sprak nog veel over DE FAILLE en vooral

---

over de wijze van **FRÈRE COSME**,¹⁹⁵ daar hij seer voor was; hij had door kennis aan die monnik, die deese operatie op een diverse wijze van andere doet, deselve dikwils gezien & beloovde ons gelegenheid te zullen verzorgen om daar ook bij present te zijn, 't geen we wel graag accepteerden, maar we maakten 'er geen groote staat op, dewijl het b[e]looven der Francen ons al bekend was geworden. Hij seide ook dat die père haast

[Page 241]

nog een nadere verdediging van sijne operatie tegens M^r LE CAT en andere uit soude geven, waaraan hij nog seer veel casus soude bij de andere voegen.

's Middags aaten we bij Mevr. *MULLER*, daar we op sijn Hollands soude vis met aardappels hadden. 's Namiddags van Mad. *CLAVÉ* komende, daar om de Heilige Dag geen wijven waren, gingen we een tour maken op de Foire du St Germain, waar ik nog niet was op geweest. Alle jaaren is deselve in 't voojaar, beginnende in februarij en duerd omtrend 8 weeken in een plaats daartoe geschikt in 't Faubourg St Germain, daer men dan allerlijc soort van goederen te koop siet in kraamen die voor die tijd verhuurd worden, waarvan ook een gedeelte voor coffij- en drinkhuizen &c diend; bij andere zijn koordedansers, marionetten &c, of rareiteiten te sien; Daar sijn seer veel gallerijen om door te wandelen, en alles is door een generaal dak bedekt. In 't Najaar is in de Faubourg St Denis een diergelijc jaarmarkt, die men de Foire St Laurent noemd, die omtrend ook so lang duerd, waer van wij in September het einde gesien hadden: Deese plaats is niet overdekt. Op beide deese Foires speelt men alle avonden de Opera Comique; maar deese gav op de Foire St Germain wel so veel genoegen niet als deese op die van St Laurent gedaan had, vooral dewijl 'er twee van de voornaamste acteurs ontbraken, die 'er toen bij waren.

[Page 242]

Wij saagen daar de Rhinoceros die in Holland, en bijna door geheel Europa vertoond is, en door Hollanders geleid wierd; deselve weegd omtrend 6000 pond, wij saagen desselvs tanden, die seer ver agter in de mond staan, en saagen met verwondering desselvs kleine oogen: men toonde ons een hoorn, die hem voorleede jaar te Romen was afgevallen hoewel hij nu wederom van een andere voorzien was bijna soo groot als de voorige. Daar na saagen we nog een vet kind, dat *MAGITO* uit Holland had medegebragt: deese jongen omtrend 4 jaren oud woeg 140 pond, was vroolijk en altijd wel te vreedden, kon door sijne swaarte niet gaan; hij had een schoone roode kleur, en scheen volkooime gezond; sijn weesen was seer groot en deftig, maar sijn partes *genitales* waren in proportie der andere delen seer klein en omtrend als van een jonggebooren kind, 't is aanmerkelijk dat sijn neus ook seer klein is in vergelijking van de andere partijen van sijn hoofd. Hij at en dronk seer wel omtrend als een kind van 10 jaar, en was selvs een liefhebber van Ratafiat.¹⁹⁶

---

¹⁹⁵ Jean Baseilhac (1703-1781), dit 'frère Cosme', surgeon and lithotomist. He published a *Méthode pour extraire la pierre* (Paris, 1779).

¹⁹⁶ 'Ratafiat': ratafia is an alcoholic drink, produced in Catalonia (East Spain) and the Languedoc (South of France).